

С. А. Николасвой. М. : Финансы и статистика, 1993. 176 с.

4. Письмаченко Л. М. Реформування системи державного управління на засадах концепції контролінгу. Вісник Академії митної служби України. Сер. : Державне управління. 2010. № 2. С. 91-101. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2010_2_15.

Юлія КОГУТ

здобувачка освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування» ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ТНЕУ Аліна ЖУКОВСЬКА

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ УЧАСНИКІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

В Україні зараз близько 300 тис. учасників бойових дій, які взяли участь у боях на сході України. Навіть при нинішньому пасивному ході боїв ця цифра може значно вирости. За нею стоять активні люди 20-40 років. Це ті, кого потрібно інтегрувати у мирне життя. Зараз соціальна допомога держави учасникам бойових дій обмежується матеріальними виплатами. Але завдання по відношенню до ветеранів куди ширше – повернення громадян-учасників війни до мирного життя, допомога у працевлаштуванні, формування поваги до військової служби і людей, які її пройшли, мотивація вибирати військову кар'єру, активізація національно-патріотичного виховання за участі тих, хто зі зброєю в руках захищав її суверенітет та свободу [1, с. 111].

Система соціального захисту учасників антитерористичної операції складається з наступних елементів: забезпечення житлом; стимулювання працевлаштування та підприємництва; соціальний захист й підтримка дітей учасників антитерористичної операції (АТО).

Сьогодні із державного бюджету фінансується програма по забезпеченню житлом лише тих учасників АТО, які зазнали певних уражень або мають каліцтво в результаті участі в бойових діях, а також сімей загиблих учасників АТО. При цьому решта учасників АТО залишаються поза державною підтримкою в частині придбання житла. Тому пропоную розробити та впровадити механізм широкої підтримки всіх без винятку учасників АТО в частині придбання або будівництва житла через використання фінансово-кредитних інструментів із можливістю компенсації відсоткової ставки із державного і місцевих бюджетів або шляхом спів фінансування (спільно державний, місцевий бюджети, кошти інвесторів, інші джерела) [2].

Іншим важливим питанням соціального захисту учасників АТО і їх сімей є стимулювання працевлаштування та підприємництва. Зокрема, важливим є підтримувати такий напрям само зайнятості учасників АТО як фермерські

господарства, що має величезне значення для бійців, які проживають у сільській місцевості. Деякі області починають відпрацьовувати даний напрям через комунальний фонд сприяння інвестиціям та будівництву. Залучення ж коштів державного бюджету у цю сферу дала б значно більші результати, які проявляються у створенні робочих місць, додатковій сплаті податків, сприянні соціальній адаптації бійців.

Враховуючи існуючу ситуацію в сфері соціального захисту учасників антитерористичної операції, вважаємо за доцільне органам державної влади та органам місцевого самоврядування:

- затвердити єдині стратегічні документи (плани, «дорожні карти» тощо), розробити цільові програми соціального захисту учасників російсько-української війни – такі документи мають існувати як на державному рівні з метою перегляду діючої державної політики, так і на рівні областей, районів і громад;

- поширювати кращі практики між регіонами України – заходи, що проводяться в регіонах часто кардинально різняться. Деяким областям та громадам вдається побудувати якісну систему реадптації колишніх комбатантів. На противагу, програми інших регіонів не досягають поставленої мети. У цьому контексті актуальності набирає необхідність обміну досвідом між органами влади з різних частин країни. Найкращим способом такого обміну є як живе спілкування (через круглі столи, семінари тощо), так і через поширення збірників кращих практик, «білих книг», рекомендацій серед суб'єктів владних повноважень;

- розглядати громади (міста/селища/села/об'єднані громади) як первинну ланку системи соціального забезпечення ветеранів – як показують дані, отримані в ході підготовки до звіту, якість соціальних послуг та інфраструктурна організація їх надання є суттєво вищою у громадах, ніж це передбачено в обласних програмах;

- покращити інфраструктури надання соціальних послуг через створення «єдиних вікон» повного закритого циклу – наразі, для реалізації власних прав і пільг, отримання інформації та участі у програмах соціальної підтримки ветерани змушені звертатися до різноманітних відомств та органів. Виходом із цієї ситуації стане створення сервісних центрів, що надаватимуть повний спектр послуг ветеранам, включаючи юридичні консультації, психологічну підтримку, оформлення документів на допомогу, а також проводитимуть власні заходи;

- вирішити проблемні питання соціального забезпечення через розширення повноважень органів місцевого самоврядування та активної співпраці з громадськістю – як було зазначено вище, деякі сфери соціального захисту такі, як професійна адаптація, пільговий проїзд, забезпечення освітою та інші, покриті державою неповністю. виправити прогалини у системі соціального

захисту можливо через органи місцевого самоврядування, яким варто розширити повноваження в окремих сферах соціального захисту, щоб місцева влада могла реагувати на потреби ветеранів в найоптимальніший спосіб із урахуванням особливостей територіальної громади. Наприклад, можливо надати органам місцевої влади право на власний вибір забезпечувати пільговий проїзд через компенсацію перевізникам або через монетизацію пільги [2].

У той же час, держава не повинна самоусуватися від виконання своїх соціальних обов'язків – її завданням є створення законодавчої бази реформи, затвердження соціальних стандартів, нормативів, критеріїв оцінки соціальних послуг і проводити постійний моніторинг надання соціальної підтримки на місцях.

Отже, питання соціального захисту учасників АТО, їх сімей має велику суспільну вагу. Його вирішення вимагає консолідованої позиції всіх гілок та рівнів влади. Підтримка від держави повинна бути легкодоступною, а порядок її отримання чітким та зрозумілим. Інформація про можливості підтримки повинна розповсюджувати серед ветеранської спільноти. Адміністративні перепони повинні бути нівельовані. Відкритість системи соціального захисту учасників АТО може бути забезпечена шляхом запровадження єдиного вікна в органах соціального захисту, а в подальшому – переведення процедури подання документів та оформлення пільг в електронний формат. Підтримка повинна бути диференційованою згідно потреб кожного ветерана із урахуванням особливостей його служби, психологічного, матеріального та соціального стану. Дотримання всіх вище зазначених принципів, при внесенні змін до законів або при формулюванні нових норм, забезпечить ефективність соціального захисту для ветеранів АТО [3].

Використані джерела

1. Ворона П. В. Шляхи соціальної реабілітації учасників українсько-російської війни на Сході України: зарубіжний досвід. Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. Серія : Державне управління. 2018. № 3. С. 55-62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2018_3_9.
2. Аналітичний звіт «Забезпечення потреб учасників російсько-української війни на місцевому рівні» URL : <http://legal100.org.ua/wp-content/uploads/2018/07/zvit-sotsialnyi-zakhyst-veteraniv.pdf>
3. Воропай Л.А. Соціальний захист учасників АТО як складова державної соціальної політики. URL : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/conf/2016-5/doc/4/27.pdf>.